

ÖZEL (ÜSTÜN) YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE SUNULAN DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Selçuk BEDUR**, Necati BİLGİÇ***, Erdal TAŞLIDERE****

ÖZ

Özel yetenekli bireyler; genel veya bazı yetenekleri açısından yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren kişilerdir. Özel yetenekli öğrenciler; özellikleri ve gereksinimleri yönünden yaşlarından belirgin olarak farklılık göstermektedirler ve kendi potansiyellerini geliştiren farklı eğitsel programlarla desteklenmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Özel yetenekli bireylere yönelik olarak örgün ve yaygın eğitimde tek tip uygulamalar yerine bilgi ve deneyim paylaşımını esas alan, bireyin ilgi, yetenek ve potansiyeline göre farklılaştırılmış, çoklu modeller önerilmektedir. Bu çalışmada; özel yetenekli öğrencilere uygulanan destek eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılında Türkiye’de belirlenen 12 ilde özel yetenekli öğrencilere destek eğitimi veren ve çalışmaya katılmaya istekli 251 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler; nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz ve içerik analizi ile irdelenerek değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucu özel yetenekli öğrencilere uygulanan destek eğitim hizmetlerinde çalışmaların başlamış olmasına rağmen halen birtakım eksikliklerin olduğunu göstermiştir. Bu çalışmanın, özel yetenekli öğrencilere sunulan destek eğitiminin geliştirilmesine ve programlar dâhilinde yürütülebilecek etkinliklerin oluşturulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenek, Özel Yetenekli Öğrenci, Destek Eğitim Hizmeti

AN EVALUATION OF EDUCATIONAL SUPPORT FOR STUDENTS WITH SPECIAL ABILITIES

ABSTRACT

Individuals with special abilities have higher performance when compared to their peers, either in general or in specific areas. Students with special abilities differ from their peers in terms of their characteristics and need; they need to be supported by special educational programs that increase their potential. In formal and non-formal education designed for individuals with special abilities, rather than standardized practices, multiple models based on knowledge sharing and experience and differentiated by students' interests, abilities, and potentials are preferable. This study aims to evaluate educational support for students with special abilities. In this study, phenomenological qualitative research design was used. The research sample

* Bu çalışma 22-25 Eylül 2014 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi’nde düzenlenen IV. Ulusal Üstün Zekâlı ve Yeteneklilerin Eğitimi Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Öğr. Gör., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, e-posta: selcukbedur@mehmetakif.edu.tr

*** Grup Başkanı, Milli Eğitim Bakanlığı, e-posta: bilgicnecati@hotmail.com

**** Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, e-posta: etaslidere@mehmetakif.edu.tr

is composed of 251 teachers all of whom provided educational support for students with special abilities in 12 Turkish cities during the 2013-2014 academic year, and their participation in the research was on a voluntary basis. Semi-structured interview forms prepared by the researchers were used for data collection. The collected data were analyzed and evaluated using descriptive analysis and content analysis. The research indicates that there are still deficiencies, although the educational support for students with special abilities has been initiated. This study is intended to help improve educational support for students with special abilities and the quality and design of activities in these programs.

Key Words: *Special Abilities, Students with Special Abilities, Educational Support Services*

1. GİRİŞ

Özel yetenek denilince akla zekâ, yetenek gibi kavramlar gelmektedir. Bu kavramlarla ilgi tanımlamalara bakıldığında farklı disiplinlerin farklı anlamlar yükledikleri görülmektedir. Türkiye’de 1991 yılında toplanan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Özel Eğitim Konseyi, Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri Komisyonu Raporunda, “üstün zekâ” ve “üstün özel yetenek” kavramlarını “üstün yetenek” başlığı altında toplamış ve “üstün yetenekliler, genel ve/veya özel yetenekleri açısından yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş kişilerdir” şeklinde tanımlamıştır (MEB, 2013). Eğitimcilerle göre öğrenme yeteneği olarak tanımlanan zekâ, biyologlara göre çevreye uyum sağlama yeteneği, psikologlara göre ise akıl yürüterek sonuca ulaşma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 2003). Zekâyı çok boyutlu olarak gören yaklaşımcılardan en önemlisi olan Gardner’a (1993) göre, zekâ, bireyin bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme kapasitesi, gerçek hayatta karşılaşılabileceği problemlere karşı etkili ve verimli çözümler üretebilme becerisi ve çözüme kavuşturulması gereken yeni veya karmaşık problemleri keşfetmedir. Herhangi bir şeyi yapabilme becerisi anlamına gelen “yetenek” sözcüğü Türkçe’de belirli bir alanı ima etmeyen geniş ve kapsayıcı bir sözcüktür (Bilgiç ve diğerleri, 2013). “Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017” de üstün yetenekli yerine özel yetenekli ifadesinin kullanıldığı görülmektedir (<http://www.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/bilim-ve-teknoloji-yuksek-kurulu>).

Selçuklu ve özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde özel yetenekli çocuklara ilişkin verilen eğitimlerin Cumhuriyet tarihinden sonra da devam ettiği ve dünyadaki gelişmelere paralel olarak Türkiye’de de bu konuda çalışmaların zaman zaman sekteye uğrayarak sürdürüldüğü görülmektedir. En son 1995 yılında Ankara’da ilk Bilim ve Sanat Merkezinin (BİLSEM) açılması ve 2003 yılından sonra hızla sayılarının artması ile daha çok sayıda özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerden yararlanmaya başladığı bilinmektedir. BİLSEM’lerde özel yetenekli öğrenciler okul dışındaki zamanlarda yetenekleri doğrultusunda eğitim almaktadırlar. İlk yıllarda üç, dört ve beşinci sınıflardan öğrenciler tanılanarak öğrenci alımı yapılmış, daha sonra bir, iki ve üçüncü sınıflardan da öğrenci tanılanmasına gidilmiştir. Buna gerekçe olarak çocukların küçük yaşta tanılanmalarının kuruma uyum sağlamaları ve özel eğitimde erkenlik ilkesine uygunluğu gösterilmiştir. BİLSEM’lerde eğitim basamakları yönergede belirtilmiş ancak uygulanabilecek programlar, eğitim süreleri gibi detaylara yer verilmemiştir. Bu sebeple BİLSEM’lerin eğitimlerinde bir birliktelik söz konusu değildir. Öğrencilerin BİLSEM’lere devam etmeleri ilkokul ve ortaokulda yüksek oranlarda iken

bu oran lise yıllarında devamsızlığın artması ve neticede birçok öğrencinin kaydının silinmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle yönergeye 2009 yılında devamsızlıkla ilgili maddenin eklenmesi ile birlikte bu oran artmıştır. Buna gerekçe olarak ulaşım güçlüğü, sınavlar, dershaneye gitme ve en önemlisi merkezlerdeki verim düşüklüğü gösterilmektedir (Demirci, 2010).

2012 yılına gelindiğinde ise yapılan tanılama neticesinde sözel ya da performans tek bir alandan zekâ bölümü (IQ) 130 ve üzeri olan öğrencilere okullarında destek eğitimi verilmesi karara bağlanmıştır. 2013 yılında yayımlanan Strateji ve Uygulama Planı sonrasında öğrenci tanılamaları dördüncü sınıf düzeyine çekilmiş ve 2013-2014 öğretim yılında beşinci sınıftan itibaren destek eğitimi çalışmalarına başlanmıştır. Burada temel amaç ilkokula devam eden öğrencilerin bulunduğu ortamda destek eğitim almalarının sağlanmasıdır. Okullarda yapılacak destek eğitimi ile ilgili çalışmalar Özel Eğitim Yönetmeliğinin 23. ve 28. maddelerine dayandırılmıştır (MEB, 2006). MEB Özel eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 13/08/2012 tarihli "Üstün Yeteneklilere Destek Eğitimi Sağlanması" konulu yazı ile genel yeteneğin tek alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilere okullarında destek eğitimi verilmesi ve farklı eğitim modellerinin uygulanabileceği belirtilmiştir. Yine 22/10/2013 tarihindeki "Özel yetenekli öğrencilerin yönlendirilmesi" konulu yazıda;

"Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017" 15 Ocak 2013 tarihli Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nda sunularak yayımlanmıştır. Strateji ve Uygulama Planı'nda, özel yetenekli bireylerin tanınması, eğitimleri, personelin yetiştirilmesi, eğitim ortamlarının düzenlenmesi gibi konularda yapılacak çalışmalar yer almaktadır. Ayrıca, ülkemizde özel yetenekli bireylere yönelik olarak örgün ve yaygın eğitimde tek tip uygulamalar yerine bilgi ve deneyim paylaşımını esas alan, bireyin ilgi, yetenek ve potansiyeline göre farklılaştırılmış, çoklu modeller önerilmektedir.

Strateji ve Uygulama Planı'nda özel yetenekli bireylere; ilkokullarda, buldukları okul ortamından ayrılmadan zenginleştirme ve hızlandırma uygulanması; ortaokulda, ilkokulda aldıkları eğitime ek olarak buldukları okul ortamı dışındaki seçeneklerin değerlendirilmesi ve ilgi ve yetenekleri doğrultusunda seçmeli derslere yönlendirilmeleri; lisede ise ilkokul ve ortaokulda verilen hizmetlerin yanı sıra farklı okullarda eğitim almaları öngörülmektedir.

Özel yetenekli olduğu düşünülen öğrencilerden, devam ettikleri okulun rehberlik servisi, okul yönetimi veya velilerince rehberlik ve araştırma merkezlerine yapılan başvuruların değerlendirilmesi, ilgili öğrencilerin yetenek alanları tespit edilerek;

a) Anasınıfı veya ilkokula devam edenlerin buldukları ortamda,

b) Ortaokula devam edenlerin buldukları ortamda, yetenek atölyelerinde ve/veya bilim ve sanat merkezlerinde, destek eğitimi almak üzere yönlendirilmesi..."

gerektiği belirtilmiştir.

Belirtilenlere gerekçe olarak 2013 yılı itibarıyla her ilde BİLSEM'lerin mevcut olmaması gösterilebilir. Mevcut olan BİLSEM'lere ise öğrenciler ulaşımında büyük güçlükler çekmek-

tedirler ve buna ilaveten tüm öğrencilerin tanınması da söz konusu değildir. Ayrıca ara sınıflarda da öğrenciler tanınabilmekte ve bunların da BİLSEM'lere devamı mümkün olmamaktadır.

MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü "Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Planı"na göre Türkiye'de uygulanması düşünülen eğitim uygulama modelleri eğitim düzeylerine göre değerlendirilmekte olup; bunlar okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise biçimindedir.

İlkokul döneminde dikkate alınacak yetenekler; genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik, yaratıcılık, görsel ve işitsel sanatlar ve psiko-motor şeklinde sınıflandırılmaktadır. Bu düzeyde, öğrencilerin kendi akranları ile ayrıştırılmaması, hangi alanda/ alanlarda yetenekli olduğu belirlenen öğrencilerin buldukları okulda akranları ile birlikte okulun ve bölgenin koşullarına bağlı olarak, hafta içi ve/veya hafta sonu, yetenekleri doğrultusunda destek eğitim almalarının sağlanması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu öğrencilere yönelik okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde tutularak türdeş yetenekler, destek eğitim odalarında, kaynaştırma eğitiminde, hafta sonu programlarında, BİLSEM uygulamaları şeklinde eğitim verilebileceği belirtilmiştir (MEB, 2013).

Özel yetenekli öğrenciler, özellikleri ve gereksinimleri yönünden yaşlılarından belirgin olarak farklılık göstermektedirler ve kendi potansiyellerini geliştiren farklı eğitimsel programlarla desteklenmeye ihtiyaç duymaktadırlar (Feldhusen, 1997; Renzulli, 1999; Clark, 2002; Horn, 2002, akt. Levent, 2012).

İlkokullarda, buldukları okul ortamından ayrılmadan zenginleştirme ve hızlandırma uygulanması öngörülmekte olup, farklılaştırılmış öğretim tasarımlarının yapılabileceği görülmektedir. Yetenek düzeylerine göre oluşturulan gruplama türleri ile hızlandırma ve zenginleştirme uygulamaları gerçekleştirilebilmektedir.

Hızlandırma, özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde kalıcı öğrenmeyi destekleyen ve bireyin performansına uygun eğitim almasını sağlayan en etkili stratejilerden biridir. Eğitimde hızlandırmanın özel yetenekli öğrencilerin akademik ve bilişsel gelişimleri ile sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğu araştırmalarla ortaya konmuştur (VanTassel-Baska, 2005, akt. MEB, 2013). Eğitimi hızlandırılan özel yetenekli öğrencilerin daha fazla akademik ödül kazandıkları, ulusal ve uluslararası alanda isim yapmış üniversitelere girebildikleri; özellikle ortaöğretim yıllarında üst sınıflardan ve üniversiteden ders alan özel yetenekli öğrencilerin üniversite yıllarında daha başarılı oldukları görülmektedir (MEB, 2013).

Hızlandırma programlarında; okula erken başlama, sınıf yükseltme, ikili kayıt, onur sınıfı, ileri yerleştirme sınıfı, üstten ders alma, ders hızlandırması, sınavla ders geçme ve Uluslararası Bakalorya Programı uygulamaları görülmektedir.

Zenginleştirme, eğitim imkânlarını ve müfredatı çeşitlendirerek, genel müfredatın içeriğini ileriye taşımak amacıyla kullanılan bir farklılaştırma stratejisidir. Farklılaştırmalar, derslerin içeriklerini, öğretim yöntemlerini ya da müfredatın diğer boyutlarını kapsayabilir. Öğrencilerin bireysel ya da grup özelliklerine göre yapılan farklılaştırmalar, eğitim uygulamalarında en çok kullanılan farklılaştırma türleridir (MEB, 2013). Zenginleştirme programlarında ise; içerik transferi, yeni içerik, içerik farklılaştırma, müfredat daraltma, bağımsız çalışma, grup çalışması, proje çalışması, saha gezisi ve mentörlük faaliyetleri yapılabilmektedir.

Kontaş (2012) farklılaştırılmış öğretim tasarımında öğretme-öğrenme sürecinin sınıftaki

her öğrencinin öğrenme deneyimlerine ve beceri düzeylerine uygun olarak gerçekleştirilebileceğini belirterek, bir derste öğrencilerin hazır bulunuşluğuna göre içerik farklılaştırılırken, diğer derste ilgilerine göre sürecin farklılaşabileceğini, böylelikle bir yandan farklı yetenekli bireylerin tekdüze eğitime tabi tutulmasının önüne geçilebileceğini, diğer yandan bu öğretim sayesinde öğrencilerin zengin eğitim etkinlikleri ile istedik hedeflere ulaşmanın sağlanabileceğini belirtmiştir.

Davaslıgil'e (2004) göre farklılaştırılmış öğretim programının ilkeleri şunlardır;

1. İçerik, geniş kapsamlı tartışma konuları, temalar ve sorunlara dayandırılmalıdır.
2. Çeşitli disiplinler çalışma alanı ile bütünleşmelidir.
3. Öğrencinin ilgi alanı dikkate alınmalı, derinlemesine öğrenime imkân sağlanmalıdır.
4. Bağımsız çalışma becerileri desteklenmelidir.
5. Bilgi kazanma süreçlerine önem verilmelidir.
6. Öğrenciler açık uçlu görevlerde yoğunlaştırılmalıdır.
7. Öğrenciler araştırma yöntem ve becerisi kazanmalıdırlar.
8. Öğretmen bilgiye ulaşma yollarını gösteren rehber olmalıdır.

TÜBİTAK Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun 2009 yılındaki 19. toplantısında alınan karar ve 2013 yılı 25. toplantısında alınan kararda Üstün Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı ile ilgili uygulama ve gelişmelerin izlenmesinin ülkenin kalkınma hedeflerine ulaşması bakımında önemli olduğu vurgulanmıştır (<http://www.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/bilim-ve-teknoloji-yuksek-kurulu>).

Bunun için konunun paydaşları olan öğrenci, okul (öğretmen, idare) ve velilerin bilinçlendirilmesi, örnek uygulamaların hayata geçirilmesi ve paydaşlar arası eşgüdümün sağlanması gerekmektedir.

Alan yazın incelenmesi sonucunda özel yetenekli öğrencilerle ilgili yapılan çalışmaların genellikle bu öğrencilerin bireysel özelliklerine ve Bilim ve Sanat Merkezlerinde yürütülen eğitimlere ilişkin olduğu görülmektedir. Ancak ülkemizde bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullarında kendilerine yönelik yürütülen destek eğitim faaliyetlerine ilişkin durum tespitine dair her hangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın, özel yetenekli öğrencilere buldukları ortamlarda uygulanan destek eğitiminin geliştirilmesine ve programlar dâhilinde yürütülebilecek etkinliklerin oluşturulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, özel yetenekli öğrencilerin yeteneklerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmeleri için yürütülecek destek eğitime yeni bakış açıları kazandıracağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı; özel yetenekli öğrencilere yönelik kendi okullarında uygulanan destek eğitimindeki mevcut durumu bu eğitimleri veren öğretmenlerin görüşlerine dayandırarak incelemektir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Olgu bilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgu bilim araştırmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve

bu olguyu dışı vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu nedenle araştırmada, özel yetenekli öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılında Türkiye’de belirlenen 12 ilde özel yetenekli öğrencilere destek eğitimi veren çalışmaya katılmaya gönüllü 251 öğretmen oluşturmaktadır.

Türkiye istatistik bölgeleri ve çalışma için belirlenen iller ile araştırmaya gönüllü olarak görüş bildiren öğretmenlerle ilgili bilgiler Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1: Türkiye İstatistik Bölgeleri ve Çalışma İçin Belirlenen İller ile Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Dağılımları

Sıra No	Düzy 1 (12 Bölge)	Düzy 3 (İller)	Kadın	Erkek	Toplam
1	İstanbul	İstanbul	64	52	116
2	Batı Marmara	Balıkesir	11	3	14
3	Ege	Denizli	9	9	18
4	Doğu Marmara	Kocaeli	9	11	20
5	Batı Anadolu	Konya	2	0	2
6	Akdeniz	Burdur	12	10	22
7	Orta Anadolu	Kırşehir	2	1	3
8	Batı Karadeniz	Kastamonu	3	3	6
9	Doğu Karadeniz	Ordu	19	21	40
10	Kuzeydoğu Anadolu	Erzurum	0	2	2
11	Ortadoğu Anadolu	Van	2	0	2
12	Güneydoğu Anadolu	Şanlıurfa	3	3	6
Toplam			136	116	251
Yüzde (%)			54	46	100

Tablo 1’e göre katılımcıların büyük çoğunluğunun İstanbul İli’nden olduğu, kadın ve erkek katılımcı sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin branşlarına ilişkin bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Branşlarına Göre Öğretmenlerin Dağılımları

İller	Branşlar													Toplam	
	Rehberlik	Türkçe	Sosyal Bilgiler	Fen Bilimleri	Sınıf Öğretmenliği	Matematik	Özel Eğitim	Görsel Sanatlar	Yabancı Dil	Beden Eğitimi	Okul Öncesi	Bilişim Teknolojileri	Müzik		Din Kült. ve Ahlak Bilgisi
İstanbul	7	5	1	5	76	6	4	1	3	1	1	4	2	-	116
Balıkesir	-	-	1	2	8	1	1	1	-	-	-	-	-	-	14
Denizli	4	3	1	3	4	1	-	-	1	-	-	-	1	-	18
Kocaeli	1	2	2	4	-	4	-	1	3	1	-	1	-	1	20
Konya	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Burdur	3	3	3	3	1	3	-	-	4	-	-	-	1	1	22
Kırşehir	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Kastamonu	-	2	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Ordu	6	4	2	4	15	3	3	-	-	-	3	-	-	-	40
Erzurum	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Van	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Şanlıurfa	-	1	-	1	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	6
Toplam	22	21	11	24	113	20	8	3	12	2	4	5	4	2	251

Tablo 2 ye bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğunun sınıf öğretmenlerinden oluştuğu görülmektedir. Ancak ortaokullarda görev yapan öğretmenlerinde özel yetenekli öğrencilerin destek eğitimlerinde görev aldıkları görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin diğer özellikleri incelendiğinde; öğretmenlerden 242'si devlet okullarında, sadece iki ildeki dokuz öğretmen ise özel okullarda görev yapmaktadırlar. Öğretmenlerin 22'si bir ile üç yıl, 48'i üç ile yedi yıl, 53'ü sekiz ile 13 yıl, 85'i 14 ile 21 yıl ve 40 tanesi de 21 yıl ve üzerinde görev yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kıdem yıllarına bakıldığında büyük çoğunluğunun mesleki tecrübeye sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin destek eğitimi odasında görev aldıkları yarıyıllar ile destek eğitimi odasında özel yetenekli bireylere yönelik görev aldıkları yarıyıllara ait bilgiler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Destek Eğitimi Odasında Görev Aldıkları Yarı Yıllara Göre Katılımcıların Dağılımları ile Destek Eğitimi Odasında Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Görev Aldıkları Yarı Yıllara Göre Öğretmenlerin Dağılımları

İller	Çalışma Yarıyılları													
	1-3 Y.Y.		4-7 Y.Y.		8-13 Y.Y.		14-21 Y.Y.		21 ve üzeri		Almayan		Toplam	
	D E	Ö Y	D E	Ö Y	DE	ÖY	DE	ÖY	DE	ÖY	D E	Ö Y	D E	Ö Y
İstanbul	109	96	3	1	1	1	-	-	-	-	3	18	116	116
Balıkesir	12	13	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	14	14
Denizli	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	12	12	18	18
Kocaeli	17	4	-	-	-	-	-	-	-	-	3	16	20	20
Konya	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2
Burdur	20	18	2	2	-	-	-	-	-	-	-	2	22	22
Kırşehir	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
Kastamonu	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	6	6
Ordu	15	15	2	2	1	-	-	-	-	-	22	23	40	40
Erzurum	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Van	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Şanlıurfa	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6
Toplam	196	167	9	7	2	1	0	0	0	0	44	76	251	251

Y.Y.: Yarı Yıl, D.E.: Destek Eğitimi Odasında Görev Alma, Ö.Y.: Destek Eğitimi Odasında Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Görev Alma

Tablo 3'e göre katılımcıların büyük çoğunluğunun destek eğitimi odasında görev aldıkları ancak özel yetenekli bireylere yönelik destek eğitim odasında daha az süre görev aldıkları görülmektedir. İlk defa özel yetenekli bireylere yönelik destek eğitim odasında görev alan öğretmenlerin sayısının azlığı da dikkate değerdir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Veriler özel yetenekli öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlere yönelik hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Bu form oluşturulurken ilgililerle görüşülerek sorunlar tespit edilmiş, daha sonra form oluşturulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda form yeniden düzenlenmiştir. Formda 15 adet soru bulunmaktadır. Bu soruların dokuz tanesi çalışmaya katılan öğretmenlerin bilgilerini içerirken, altı tanesi okullarda yürütülen destek eğitiminin durumunu tespit etmeye yönelik sorulardır. Söz konusu sorulara araştırmanın bulgular bölümünde yer verilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri gönüllülük esası dikkate alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Formlar öğretmenlere gönderilmiş daha sonra geri alınmıştır. Verilerin geçerliliğini sağlamak için; kullanılan sorular, toplanan

veriler ve yapılan kodlamalar hakkında uzman görüşü alınmıştır. Araştırmada katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Güvenirliği sağlamak için ise, araştırmaya ait ham veriler ve bu veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ile yapılan yorumlar arasında kurulan ilişkilerin tutarlılığına ilişkin uzman onayına başvurulmuştur.

Olgu bilim araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizi ile verilerin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu amaçla, veriler bilgisayar ortamına ilk etapta iller bazında aktarılmıştır. Daha sonra her bir soru için veri seti oluşturulmuş ve bu veri seti nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz ve içerik analizi ile irdelenerek değerlendirilmiştir. Katılımcıların görüşleri kelime, cümle, paragraf analiz birimlerine ayrılarak incelenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Bogdan ve Biklen, 1998). Yapılan bu içerik analizi sonucunda; her bir soruya ilişkin başlıklar kategori (tema) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların görüşleri ile bulgular desteklenmiştir. Görüşme kayıtları üç araştırmacı tarafından, birbirinden bağımsız olarak incelenmiş ve önceden ilgili alan yazın taranarak ve görüşme notları incelenerek hazırlanan kod listesine göre veriler kodlanmıştır. Temalar ve temalar altında yer alabilecek kavramlar belirlenmiştir. Araştırmacılar ilgili kavramların hangi sıklıkta tekrar edildiğini saptayıp, bulguları bir araya getirmişlerdir. Araştırmanın nitel verileri üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik, Güvenirlik= Uzlaşma Sayısı/ Uzlaşma + Uzlaşmama sayısı formülünden yararlanılarak (Tavşancıl ve Aslan, 2001) test edilmiş ve 0,96 bulunmuştur.

3. BULGULAR

3.1. Destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencinize/öğrencilerinize yönelik ne tür ortam düzenlemesi bulunmaktadır?

Bu soru için gerçekleştirilen içerik analizinde ortaya çıkan tema ve kodlar Tablo 4 te sunulmuştur.

Tablo 4: “Destek Eğitim Odasında Özel Yetenekli Öğrencinize/Öğrencilerinize Yönelik Ne Tür Ortam Düzenlemesi Bulunmaktadır?” Sorusuna İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f	%
	Sınıf donanım malzemeleri	87	44
	Düzenleme yok	52	26
Ortam düzenlemesi	Destek eğitim odası (DEO) düzenlemesi	29	15
	Zekâ oyunları	21	11
	Sınıf ortamı	8	4

Tablo 4 te görüldüğü gibi öğretmenler destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencisine/ öğrencilerine yönelik sınıf donanım malzemeleri şeklinde ortam düzenlemesi olduğunu

(%44) belirtmişlerdir. Buna karşın öğretmenlerden bazıları düzenleme yok (%26) şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerinden örnekler şu şekildedir:

Öğretmen (İstanbul)- 13: “*Bilgisayar, projeksiyon, kaynak kitap ve zekâ oyunları.*”

Öğretmen (İstanbul)- 31: “*Akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon, kaynak kitap, zekâ oyunları ve orff malzemeleri.*”

Öğretmen (İstanbul)- 80: “*Bireysel çalışma ortamı oluşturulmuştur.*”

Öğretmen (Balıkesir)- 1: “*Teknoloji ve uzay atölyesi.*”

Öğretmen (Kocaeli)- 4: “*Herhangi bir ortam düzenlemesi bulunmamaktadır.*”

Öğretmen (Burdur)- 8: “*Dersime ait doküman ve materyaller.*”

Öğretmen (Kastamonu)- 2: “*Gürültüsüz, iyi ışıklandırılmış DEO açılmış ancak içerisinde yeterli donanım yok.*”

Öğretmen (Ordu)- 8: “*DEO çok amaçlı kullanıldığından fen odası kullanılmaktadır.*”

3.2. Destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencinize/öğrencilerinize yönelik eğitim içeriği nasıl düzenlenmektedir?

Öğretmenlere yöneltilen bu soruda yapılan içerik analizinde ortaya çıkan tema ve kodlar Tablo 5 te sunulmuştur.

Tablo 5: “Destek Eğitim Odasında Özel Yetenekli Öğrencinize/Öğrencilerinize Yönelik Eğitim İçeriği Nasıl Düzenlenmektedir?” Sorusuna İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f	%
Eğitim içeriği	İlgi ve yeteneklere uygun	58	35
	Bireyselleştirilmiş eğitim programına (BEP) göre	37	23
	Müfredat zenginleştirme	32	20
	Mevcut müfredata göre	16	10
	Herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır	13	8
	Başkalarına göre/başkaları ile birlikte	7	4

Tablo 5’e bakıldığında öğretmenlerin destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencisine/öğrencilerine yönelik eğitim içeriğini; en çok öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun olarak düzenledikleri (%35) görülmektedir. Bazı öğretmenler ise herhangi bir düzenleme bulunmadığını (%8) belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerinden örnekler şu şekildedir:

Öğretmen (İstanbul)- 5: “*BEP planı uygulanmaktadır.*”

Öğretmen (İstanbul)- 15: “*Yaş gruplarına göre; düşünme, yaratıcılık, sosyal yaşam becerilerini kapsayan derslerle.*”

Öğretmen (İstanbul)- 34: “*Eğitim içeriğini BİLSEM ziyareti yaparak TTK Başkanlığının programlarına bakarak düzenledik.*”

Öğretmen (Denizli)- 12: “*Beceriye yönelik kazanımlara ağırlık verilerek içerik düzenlemesi yapıldı.*”

Öğretmen (Konya)- 2: “*Öğrencilerin ihtiyacı olan sözel yetenek için onun üst seviyesinde eğitim içeriği düzenlenmektedir.*”

Öğretmen (Burdur)- 7: “*Öğrenci merkezli, kişilik özelliklerini ön planda tutan, çoklu zekâ kuramına uygun.*”

Öğretmen (Kırşehir)- 3: “Sınıf seviyesinin müfredatının biraz üzerinde sayısal ağırlıklı dışı vurmayı geliştirecek konular.”

Öğretmen (Şanlıurfa)- 1: “Eğitim sene başında hazırlanan BEP planına göre gerçekleştirilmektedir; Türkçe dersi alanında yapılandırmacılık esasına göre ders işlenmektedir; buluş sunuş ve proje temelli öğrenme yöntemleri kullanılmaktadır. Dersin işleniş öğrencinin seviyesine uygun içerik ve yöntemler kullanıldı.”

3.3. Destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencinize/öğrencilerinize yönelik eğitimin düzenlenmesinde kimlerden (Örneğin; Milli Eğitim Müdürlüğü, Okul yönetimi, Bilim ve Sanat Merkezi, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, aile) destek almaktasınız? Bu desteklere örnekler veriniz.

Bu soru için yapılan içerik analizinde ortaya çıkan tema ve kodlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: “Destek Eğitim Odasında Özel Yetenekli Öğrencinize/Öğrencilerinize Yönelik Eğitimin Düzenlenmesinde Kimlerden (Örneğin; Milli Eğitim Müdürlüğü, Okul Yönetimi, Bilim ve Sanat Merkezi, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Aile) Destek Almaktasınız? Bu Desteklere Örnekler Veriniz.” Sorusuna İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f	%
Destek verenler	Okul yönetimi	83	27
	Rehberlik servisi/rehberlik öğretmeni	65	21
	Rehberlik ve Araştırma Merkezi	51	16
	Aile	51	16
	BİLSEM	27	9
	Diğer öğretmenler	9	3
	Diğer kurumlar (belediye/sivil toplum)	9	3
	Çocuk Üniversitesi	7	3
	Destek veren yok	5	1
	Milli Eğitim Müdürlüğü	4	1

Söz konusu soruya; en fazla okul yönetimi (%27) cevabı verilmiştir. Milli eğitim müdürlüğü (%1) cevabının ise en az olması dikkat çekicidir. Tabloya genel olarak bakıldığında öğretmenlerin birçok paydaştan destek aldıkları görülmektedir. Öğretmenlerden çok az bir kısmı ise destek veren yok (%1) şeklinde cevap vermiştir. Bazı öğretmenler düşüncelerini şu şekilde belirtmişlerdir;

Öğretmen (İstanbul)- 4: “Sınıf öğretmeni, müdür, müdür yardımcısı, aile ve rehber öğretmen.”

Öğretmen (İstanbul)- 32: “BİLSEM, TTKB ve Çocuk üniversitelerinin programlarının takibi.”

Öğretmen (İstanbul)- 115: “RAM ve rehber öğretmenden, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi.”

Öğretmen (Kocaeli)- 19: “Okul yönetimi, rehberlik servisi ve aileler.”

Öğretmen (Kastamonu)- 3: “Hiç kimseden yardım almadım, RAM’dan sorularına yanıt alamadım.”

Öğretmen (Ordu)- 1: “MEM, okul yönetimi, RAM.”

Öğretmen (Erzurum)- 2: “Okul yönetimi, rehberlik servisi, aile.”

Öğretmen (Şanlıurfa)- 4: “Okul yönetimi, RAM ve aile.”

3.4. Destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencinize/öğrencilerinize yönelik eğitim faaliyetlerinin ölçme-değerlendirmesinde hangi süreçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmenlere yöneltilen bu soruya ilişkin yapılan içerik analizinde ortaya çıkan tema ve kodlar Tablo 7 de sunulmuştur.

Tablo 7: “Destek Eğitim Odasında Özel Yetenekli Öğrencinize/Öğrencilerinize Yönelik Eğitim Faaliyetlerinin Ölçme-Değerlendirmesinde Hangi Süreçleri Kullanıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f	%
Ölçme- değerlendirme süreci	Sınav/test	37	27
	Süreç değerlendirme	30	22
	Bireysel gelişim	24	18
	BİLSEM/okul yönetimi/rehberlik öğretmeni işbirliği	12	9
	Proje/performans	9	7
	Kazanımlara göre	9	7
	Öğrenci ile birlikte	7	5
	Değerlendirme yapmıyorum	7	5

Tablo 7 de görüldüğü gibi öğretmenler destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencisine/öğrencilerine yönelik eğitim faaliyetlerinin ölçme-değerlendirmesinde en çok sınav/test (%27) yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin az bir kısmı ise değerlendirme yapmıyorum (%5) şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerinden örnekler şu şekildedir: Öğretmen (İstanbul)- 18: “Test teknikleri, dikkat gelişim testleri, süreç-izleme.”

Öğretmen (İstanbul)- 33: “Sonuç odaklı değil, süreç odaklı esnek bir model kullanıyoruz, bireysel gelişimlerini esas alıyoruz.”

Öğretmen (İstanbul)- 71: “Birebir öğrenciyle karşılıklı değerlendiriyoruz uygulamalı örnekler.”

Öğretmen (Denizli)- 12: “Süreç odaklı ölçme değerlendirme yapıldı, öğrenci ürün dosyası değerlendirildi.”

Öğretmen (Burdur)- 7: “Gözlem, işlem yetenekleri okuduğunu anlama ve problem çözme becerileri.”

Öğretmen (Kastamonu)- 2: “Genel değerlendirme sınavları yapılmaktadır. Öğrenci gelişim veli ile paylaşılmaktadır.”

Öğretmen (Ordu)- 32: “Sürekli gözlem genel olarak kullandığım yöntem yazılı ve sözlü değerlendirmeler de yapıyoruz.”

Öğretmen (Şanlıurfa)- 1: “Dereceli puanlama anahtarı öğrenci ürün dosyası proje ve performans değerlendirmesi yazılı yoklama sınavları.”

3.5. Destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencinize/öğrencilerinize yönelik bireyselleştirilmiş eğitim programının hazırlanmasında ne tür zorluklarla karşılaşmaktasınız?
Bu soru için yapılan içerik analizinde ortaya çıkan tema ve kodlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: “Destek Eğitim Odasında Özel Yetenekli Öğrencinize/Öğrencilerinize Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Hazırlanmasında Ne Tür Zorluklarla Karşılaşmaktasınız?” Sorusuna İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f	%
Bireyselleştirilmiş eğitim programı	Hazırlama güçlüğü/zorluğu	54	36
	Herhangi bir zorlukla karşılaşmadım	30	20
	Nasıl hazırlanacağını bilmiyorum	28	19
	Materyal eksikliği	26	18
	Destek alamıyoruz/rehberlik öğretmeni yok	7	5
	Hazırlamıyorum	3	2

Tablo 8’e bakıldığında öğretmenler, en fazla hazırlama güçlüğü/zorluğu (%36) şeklinde cevap verirken, çok az bir kısmı hazırlamıyorum (%2), bazıları ise herhangi bir zorlukla karşılaşmadım (%20) şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Öğretmen (İstanbul)- 15: *“Daha önce hazırlanmış bir plan yok bu yüzden zorlanıyoruz.”*

Öğretmen (İstanbul)- 48: *“Öğrencinin seviyesine uygun konu seçiminde ve kazanımların belirlenmesinde.”*

Öğretmen (İstanbul)- 89: *“Bir öğrenci için yapılan planın diğerine uymaması.”*

Öğretmen (Balıkesir)- 3: *“BEP hazırlarken öğrenci seviyesini yakalamak zor oluyor.”*

Öğretmen (Denizli)- 13: *“Plan bulmakta zorlandım, neye göre yapacağıma karar veremedim.”*

Öğretmen (Ordu)- 14: *“İlk defa eğitim planı hazırlayacağım için BİLSEM’den destek aldım.”*

Öğretmen (Van)- 2: *“Karşılaşmadım.”*

Öğretmen (Şanlıurfa)- 4: *“BEP hazırlarken konu içeriğinin ne kadar derin verilmesi gerektiğini ayarlamakta zorluk çekiyoruz.”*

3.6. Destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencinize/öğrencilerinize yönelik eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesinde ne tür desteğe ihtiyaç duymaktasınız?

Bu soru için gerçekleştirilen içerik analizinde ortaya çıkan tema ve kodlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9: “Destek Eğitim Odasında Özel Yetenekli Öğrencinize/Öğrencilerinize Yönelik Eğitim Faaliyetlerinin Düzenlenmesinde Ne Tür Desteğe İhtiyaç Duymaktasınız?” Sorusuna İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kodlar	f	%
İhtiyaçlar	Materyal/ekonomik destek	95	46
	Eğitim	49	24
	Destek eğitim odası	25	12
	Bireysel eğitim planı	17	8
	İşbirliği	13	6
	İhtiyaç duymuyorum	7	4

Tablo 9 da görüldüğü gibi öğretmenler destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencisine/öğrencilerine yönelik eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesinden çok materyal/ekonomik destek (%46) ihtiyaçlarının olduğunu, ikinci sırada ise eğitim (%24) ihtiyaçlarının olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler az bir kısmı ise desteğe ihtiyaç duymuyorum (%4) şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerinden örnekler şu şekildedir:

Öğretmen (İstanbul)- 29: “*DEO'larına özel bütçe ayrılmalı, BİLSEM tarafından eğitimler verilmeli (hizmetiçi).*”

Öğretmen (İstanbul)- 64: “*Ekonomik destek.*”

Öğretmen (Denizli)- 7: “*Okulumuzda fiziki ortam olmalı özel eğitim almış eğitimcilerin yardımcı olması gerekir.*”

Öğretmen (Burdur)- 5: “*Araç gereç, uzman kişilerin desteği, görsel yayınlar.*”

Öğretmen (Kırşehir)- 3: “*Projeksiyon notebook tablet vb. teknolojik araçlara.*”

Öğretmen (Kastamonu)- 3: “*Konu hakkında uzman kişilerin bize yardımcı olmalarını.*”

Öğretmen (Erzurum)- 1: “*Hizmet içi eğitim, aile, okul idare desteği, materyal desteği.*”

Öğretmen (Van)- 1: “*Laboratuvar malzemelerinin bazı eksikleri olduğundan konuları işlerken malzeme sıkıntısı çektik.*”

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Özel yetenekli öğrencilere uygulanan destek eğitimindeki mevcut durumu ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, söz konusu öğrencilere uygulanan destek eğitim hizmetlerinde çalışmaların başlamış olmasına rağmen halen birtakım eksikliklerin olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin çoğunluğu özel yetenekli öğrencilere yönelik özel bir ortam düzenlemesinin mevcut olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı destek eğitim odalarının olduğunu, zekâ oyunlarına sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Türkiye’de özel yetenekli bireylerin eğitimlerine son yıllarda önem verilmeye başlanması, öğretmenlerin bu öğrencilere ekstrasından zaman ayırmalarının mümkün olmadığı kanısında olmaları, bu

öğrencilerin eğitimlerinin başkaları tarafından yapılması gerektiği düşüncesine sahip olmaları, yeterli mali desteğe sahip olunmaması bu öğrencilere yönelik ortam düzenlemelerinin olmamasına gerekçe olarak sunulabilir. Ancak bu öğrencilerin toplumların gelecekle için önemli oldukları düşünülüyor ise ve bu bireylerin özel eğitim alma haklarının olduğu düşünülüyor ise hem harcanan zaman hem de maddi unsurlar kayıp olarak görülmemelidir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim içeriğini öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun olarak düzenlediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırladıklarını, müfredat zenginleştirmesine gittiklerini ifade etmişlerdir. Konaş (2012) farklılaştırılmış öğretim tasarımında öğretme-öğrenme sürecinin sınıftaki her öğrencinin öğrenme deneyimlerine ve beceri düzeylerine uygun olarak gerçekleştirilebileceğini belirterek, bir derste öğrencilerin hazırbulunuşluğuna göre içerik farklılaştırılırken, diğer derste ilgilerine göre sürecin farklılaşabileceğini, böylelikle bir yandan farklı yetenekli bireylerin tekdüze eğitime tabi tutulmasının önüne geçilebileceğini, diğer yandan öğrencilerin zengin eğitim etkinlikleri ile istedik hedeflere ulaşmanın sağlanabileceğini belirtmiştir. Sak (2014) özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde kullanılan müfredat modellerinin ilkelerinin birisinin öğrencilerin ilgi duydukları alanlarda derinlemesine öğrenmeleri gerektiğini ve keşfetmelerini destekleyen deneyimlere yer verilmesi olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın bu bulgusu öğretmenlerimizin aslında doğru yolda olduklarını göstermektedir.

Öğretmenler destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitimin düzenlenmesinde en çok okul yönetiminden destek aldıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin bu konuda rehberlik servisi/rehberlik öğretmenlerinden de beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Verilen cevaplara bakıldığı zaman öğretmenlerin diğer paydaşlarla işbirliği içerisinde oldukları görülmektedir. Diğer ülkelere bakıldığı zaman, örneğin Rusya’da; “Üstün Yetenekli Çocuklar 2011-15” Federal Kapsamlı Programı, ülkede üstün yetenekli çocuklar için devlet desteği sisteminin oluşmasının garantisidir. Üstün yetenekli çocukların gelişmesi ve eğitimi için gerekli olan sosyal, psikolojik, pedagojik etkin mekanizmanın her seviyede oluşturulması amaçlanmış ve bu doğrultuda Moskova’nın Odintsovskii Belediyesi tarafından üstün yetenekli çocukların eğitimi konusunda Gymnasium modeli uygulamaya konulmuştur (Karpova, 2012). Dolayısıyla bu bireylerin eğitimlerinde tüm paydaşların sorumluluk bilincine sahip olmasının sağlanması ve konunun devlet politikası haline getirilmesi gerekmektedir.

Öğretmenler özel yetenekli öğrencilerin eğitim faaliyetlerinin ölçme-değerlendirmesinde çoğunlukla sınav ve testlere yer verdiklerini belirtmişlerdir. Buna karşın süreç değerlendirmesi yapan, öğrencilerin bireysel gelişimlerini izleyen öğretmenlerin de olduğu görülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin değerlendirilmesinde, anketler, dereceleme ölçekleri, gözlem formları, yazılı ve sözlü sınavlar kullanılabilir (Sak, 2014). Sonuç olarak bu öğrencileri ve uygulanan programları değerlendirmede farklı yöntemlerin kullanılması ve değerlendirmenin tek bir seferde yapılamayacağını dikkate alınması gerekmektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmanın güç olduğunu ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak herhangi bir zorlukla karşılaşmadığını belirten öğretmenler de bulunmaktadır. Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının tüm özel eğitim gereksinimi olan bireyler için hazırlanması gerekmektedir. Çünkü bu bireyler yaşlılarından farklı özelliklere sahiptirler. Öğretmenlerin en çok yakındıkları husus her öğrenci için ayrı bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama

zorluğudur. Bu hem zaman hem de emek harcamayı beraberinde getirmektedir. Ancak öğretmenlerin yaptıkları çalışmalarını paylaşımları uygulanan etkinlikleri çeşitli kılacak ve öğretmenlerin iş gücü kaybını minimuma indirecektir.

Öğretmenler eğitim faaliyetlerini düzenlerken en çok materyal ve ekonomik desteğe ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, özel yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda eğitim almalarının gerekliliğini de ifade etmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin konuya olan hassasiyetleri ve kendilerini geliştirme istekleri açısından son derece önemlidir. Coleman (2014) özel yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin nitelikli olması gerektiğini vurgulamış ve öğretmenin profesyonel pratik bilgi birikiminin, birçok öğretim evreleri ve akademik deneyimler sonucunda gelişeceğini ifade etmiştir.

Araştırmadan elde edilen tüm bu bulgulardan yola çıkılarak şu öneriler sıralanabilir;

- Okullarda özel yetenekli öğrencilere yönelik ortamların düzenlenmesi eğitimin niteliğinin artırılması ve öğrencilerde doyumun sağlanması açısından faydalı olabilir.
- Öğretmenlere yönelik özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde kullanılabilecek programlar geliştirilmesi ve bu programlarda uygulama örneklerine sıklıkla yer verilmesi yararlı olabilir.
- Özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde paydaşların görev tanımlarının yasal düzenlemelere net olarak yansıtılması işleyiş açısından faydalı olabilir.
- Özel yetenekli öğrencilere yönelik ölçme-değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesi ve bu konuda öğretmenlere eğitimler verilmesi yararlı olabilir.
- Öğretmenlere BEP hazırlamaya yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
- Özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim veren kurumlara belirli miktarda ödeneğin ayrılması destek eğitimi hizmetlerinin kalitesinin artmasına katkı sağlayabilir.

5. KAYNAKÇA

- Bilgiç, N., Taştan, A., Kurukaya, G., Kaya, K., Avanoğlu, O., ve Topal, T. (2013). Özel yetenekli bireylerin eğitimi strateji ve uygulama kılavuzu. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Bogdan, R.C. ve Biklen, S. K. (1998). *Qualitative research for education an introduction to theory and methods*. Third Edition. Allyn and Bacon.
- Coleman, L.J. (2014). The cognitive map of a master teacher conducting discussions with gifted students. *Journal for the Education of the Gifted*, 37 (1), 40–55. Doi: 10.1177/0162353214521493
- Davaslıgil, Ü. (2004). *Bireyi tanıma teknikleri, psikolojik danışma ve rehberlik*. G. Can (Editör). Ankara: PegemA Yayınları.
- Demirci, M. D. (2010). Bilim ve sanat merkezleri süreci (üstün yetenekli bireylerin eğitimi) iç denetim raporu. Ankara: MEB
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: the theory in practice*. New York: Harper Collins.
- <http://www.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/bilim-ve-teknoloji-yuksekkurulu>, (2014) 03 Ocak 2014 tarihinde erişilmiştir.
- Kaprova, S.I. (2012). A model of an educational institution for working with gifted children. *Russian Education and Society*, 54 (11), 53–64. Doi: 10.2753/RES1060-9393541104
- Kontaş, H. (2012). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde farklı stratejiler. Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu'nda sunuldu, Tekirdağ.

- Levent, F. (2012). *BİLSEM* öğretmenlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin sosyoduygusal özellikleri. Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu'nda sunuldu, Tekirdağ.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). Özel yetenekli bireyler strateji ve uygulama planı (2013-2017). Ankara, MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (31 Mayıs 2006). Resmi Gazete.
- Sak, U. (2014). *Üstün zekâlılar özellikleri tanınmaları eğitimleri* (4. Baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2003). *Bireyi tanıma teknikleri, psikolojik danışma ve rehberlik*. G. Can (Editör). Ankara: PegemA Yayınları.